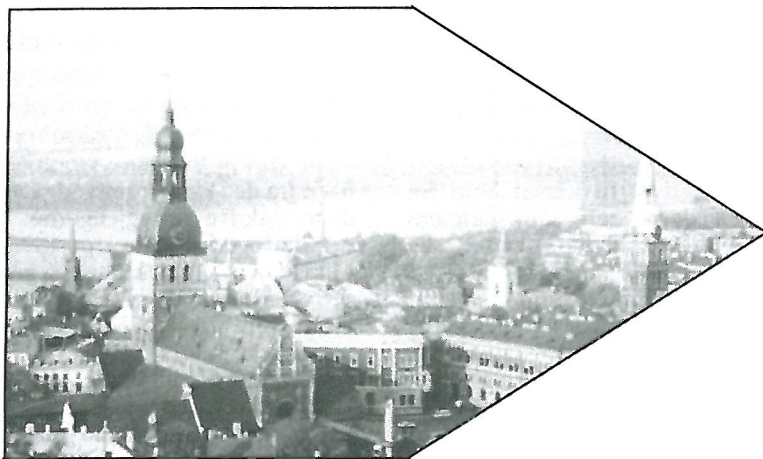

Diakoni er å dele: Nybrottssarbeid i Latvia

HELENE FREILEM KLINGBERG

Hjelp til Baltikum har vært i fokus for mange norske menigheter og institusjoner etter kommunismens fall. Og behovene er utvilsomt store, både materielt og åndelig. Men i tiden som ligger foran trengs det noe mer enn innholdsrike hjelpesendinger til ulike menigheter. Det er behov for utveksling og utdanning av fagpersonell, ikke minst på den diakonale sektor når kirkene skal bygges opp på nytt.

Det er bakgrunn for et samarbeid mellom Diakonhjemmet, Diakonihøyskolen, Det Norske Diakonforbund og Norsk Misjon i Øst, knyttet til et prosjekt for den lutherske kirke i Latvia. Rent konkret vil det bli arrangert et seminar i Riga i slutten av april.

– Det finnes ingen tradisjoner med diakonalt arbeid i Latvia så dette blir i høy grad et nybrottssarbeid, sier amanuensis ved Diakonhjemmet Alf B. Oftestad, en av dem som har dratt i gang det hele. Han forteller at det begynte med at Diakonhjemmet hadde gjester fra Baltikum ved sitt jubileum i 1990. Det førte til at noen av hans kolleger, bl.a. Roald Flemestad, hadde et par forelesninger på det teologiske fakultet i Riga. Selv kom han inn i bildet noe senere og holdt en forelesningsrekke der om prinsipiell diakoni. Samtidig fikk han god kontakt med menighetsprester og menighetsarbeidere, men traff bare én diakon, nemlig på et statlig sykehus.

Sosial nød

– Mange av dem jeg snakket med ble veldig tent på vår tradisjon med menighetsdiakoni, å bygge opp et menighetsfelleskap som et diakonalt fellesskap. De har vanligvis sett på diakoni som vanlig hjelpearbeid. Når det gjelder kontakten med vestlige land så har de erfart at mange kommer på korte evangeliseringstokter og så reiser de igjen. De har fått liten hjelp til å bygge opp noe varig. Samtidig er det veldig tydelig at behovene er store og den sosiale nød påtrengende. Det dreier seg både om fattigdom, ikke minst blant eldre, alkoholisme, skilsmisser, mange aborter og liten hjelp til vanskeligstilte familier.

Også mange barn og unge er i krise.

Oftestad forteller at de har fått en hovedkontakt, menighetspresten Janis Vanags i Saldus som besøkte Norge i november og hadde møte med prosjektgruppen og flere kirkelige instanser.

– *Hvordan er seminaret i Riga tenkt lagt opp?*

– Vi reiser herfra en gruppe teologer og diakoner som representerer de fire organisasjoner/skoler som er med i prosjektet. Det vil bl.a. bli foredrag av diakonene om den praktiske virkelighet, og samtidig vil vi bistå kirken der borte med å velge ut noen personer som er egnet for diakonalt arbeid. Disse vil få tilbud om et studieopphold ved Diakonhjemmet og samtidig være tilknyttet en menighet. Noen av våre folk vil være sammen med dem der borte og fungere som «faddere» i deres miljø.

Studierektor Kjell Nordstokke ved Diakonhjemmets høyskolesenter understreker at

det er viktig å være lydhøre for det nivået kirken i Latvia legger sitt initiativ på, hvem de vil finne.

– Mens vi har studenter på høyskolenivå i Norge, så vil egnethet være et viktigere kriterium enn tidligere utdanning for dem som skal hospitere hos oss, sier han. Det kan dreie seg om tre personer. Ellers er det interessant at pastor Vanags arbeider med å få realisert et bibelskoleprosjekt der han ønsker en egen diakonlinje.

Sør og øst

– *Du er tidligere Brasil-misjonær, har arbeidet med frigjøringssteologi og er opptatt av forholdet nord-sør. Finnes det noen likhetspunkter mellom forholdet øst-vest og nord-sør ut fra dine perspektiver? Hva kan vi tilføre og hva kan vi hente?*

– Enten vi er i sør eller øst møter vi kirker som må forholde seg til ressurser på en annen måte enn oss. De er vant til å tenke nøysomt og kreativt. Det er et viktig diakonalt lærestykke for oss.

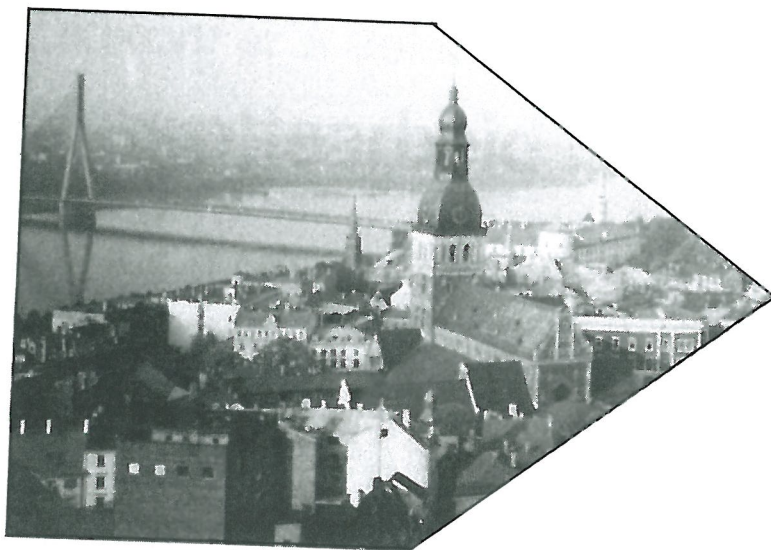
Men i holdningene overfor vestlige land er det en forskjell. I sør har man erfaringer av utbytting og overgrep fra kolonitiden, mens landene i øst drømmer om vårt samfunn og har en forventning til Vesten, uten å se de negative trekk i vår samfunnsform. Jeg har iblant tenkt at det kunne vært interessant om sør og øst kunne møtes og dele erfaringer og synspunkter.

Kritisk engasjement

Kjell Nordstokke poengterer også at der er en annen forskjell. Mens kirken i sør har hatt et sterkt og kritisk samfunnsengasjement, har kirken i øst måttet tilpasse seg og har hatt en mer ghettolignende tilværelse. Fra ghetto til et kritisk engasjement er ikke lett. Frigjøringsprosessen i sør har vært knyttet til etiske idealer om rettferdighet og solidaritet som man har kunnet bygge videre på.

Akkurat nå er man inne i en ny fase der kirkene i sør er nødt til å være kritiske til eget lederskap og egne samfunnsmodeller.

et
li-
å
s-
o.
ni
et
se
e
1.
e
st
r
d
g
t
-
1

– I øst har man etter kommunismens fall ikke noe i samfunnet å bygge videre på. Det gjør overgangstiden svært vanskelig. Det er en stor utfordring til kirkene i øst å ha en forsonende og byggende rolle og fremme viktige etiske verdier. Samtidig er det en fare for å falle tilbake til gamle roller, å tilpasse seg maktapparatet. Kirken må være en kritisk instans. Men ikke bare kritisk til det som var, også til det som kommer, bl.a. nasjonalismen – når det gjelder menneskerettighets- spørsmål og etniske minoriteter.

– Hvilken sammenheng er det mellom en kritisk holdning og diakoni?

Kjell: Den kirke som har en levende diakoni vil makte å være kritisk på en konstruktiv måte.

Alf: Diakonien har nærkontakt med livet i alle faser og vil kunne fange opp og signalisere vesentlige behov inn i samfunnsdebatten.

Kjell: Det er viktig å holde fast på en kirkeforståelse der kirken er et legeme. Når ett lem lider da har de andre lemmene en forpliktelse til særlig omsorg. Det er en utfordring til oss.

Alf: Hvis man skal hjelpe bør det være et fellesskap å støtte seg til. Og hvis man skal bli hjulpet trengs det også et fellesskap.

Kjell: Det dreier seg om en grunnleggende forståelse av diakoni og kirke som et tjenende fellesskap over nasjonale, kulturelle og språklige grenser. Menighetsdiakonien har et oppdrageransvar – å oppdra menigheten til å se utover seg selv. Når vi nå engasjerer oss, enten det er i Latvia eller andre steder, så er

det ut fra en gjensidighet. Det er to fellesskap som deler med hverandre.

Alf: Det er viktig at våre samarbeidspartnere i Latvia får definere sine egne behov og at legfolket engasjeres. Til nå har det i stor grad vært en prestestyrte kirke.

Nordstokke og Oftestad er enige om at synspunkter og erfaringer når det gjelder forholdet individ og kollektiv er noe man kan dele med hverandre.

– Vårt samfunn kjennetegnes forøvrig av dialog og kommunikasjon og det er viktig å gi videre i denne oppbygningsfasen av menighetsdiakonien i Latvia, konkluderer de to.

